

Reading Habits and Skills among Students: a Case Study of Babol University of Medical Sciences

Mousa Yaminfirooz¹, Mohammad Hadi YadollahPour^{*2}, Somayeh Esbakian³

1.Social Determinants of Health Research Center, Research Institute for Health, Babol University of Medical Sciences.

2.Department of Islamic, Babol University Of Medical Sciences, Babol, Iran *Corresponding author, email: baghekhial@gmail.com

3. Central Library, Babol University of Medical Science, Babol, Iran

Received: 2018/08/12

Accepted: 2019/02/07

Keywords:

Reading Habit, Reading Skills, Students, Babol University of Medical Science

Baqiatallah
University of Medical
Sciences

Abstract

Introduction: One factor affecting the development and improvement of students' educational achievement is their reading habits and skills. This study aimed at determining the reading habits and skills among students majoring in Babol University of Medical Sciences (BUMS).

Methods: This descriptive-analytical research was a cross-sectional survey conducted among all students majoring in BUMS in academic year of 2015-2016. The participants (226 students) were selected randomly from different colleges. PSSHI reading skills questionnaire was used for data collection and independent sample t-test and ANOVA were used for data analysis.

Results: Students' reading habits and skills were in moderate level and somewhat appropriate (M=62.83). Reading habits were significantly different among students with different academic years ($p=0.026$), last term grade point averages ($p=0.002$), the colleges ($p=0.001$) and academic levels ($p=0.001$).

Conclusions: Students' reading habits and skills in BUMS was in moderate level and somewhat appropriate, but there is still distance to the ideal point. Therefore, new approaches are needed for encouraging more reading and creating appropriate reading skills among students.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

* Corresponding author at: Mohammad Hadi YadollahPour, 2.Department of Islamic, Babol University Of Medical Sciences, Babol, Iran

*Corresponding author, email: baghekhial@gmail.com

عادت‌ها و مهارت‌های مطالعه میان دانشجویان: مطالعه موردی دانشگاه علوم پزشکی بابل

موسی یمین فیروز^۱، محمدهادی یداله‌پور^{۲*} و سمیه اسبکیان^۳

۱. مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر بر سلامت، پژوهشکده سلامت، دانشگاه علوم پزشکی بابل، بابل، ایران.

۲. گروه معارف و الهیات اسلامی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی بابل، بابل، ایران

۳. کتابخانه مرکزی، دانشگاه علوم پزشکی بابل، بابل، ایران

*نویسنده مسئول: محمدهادی یداله‌پور، دانشیار، گروه معارف و الهیات اسلامی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی بابل، بابل، ایران.

ایمیل: baghekhial@gmail.com

چکیده

مقدمه: یکی از عوامل تأثیرگذار بر بهبود و توسعه عملکرد تحصیلی دانشجویان عادت‌ها و مهارت‌های مطالعه آنان است. هدف از این تحقیق تعیین عادت‌ها و مهارت‌های مطالعه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بابل بود. **روش:** تحقیق حاضر توصیفی-تحلیلی از نوع پیمایشی بود که به صورت مقطعی در بین کلیه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بابل در سال تحصیلی ۱۳۹۵-۱۳۹۶ انجام شد. ۲۲۶ دانشجو به صورت تصادفی ساده از بین دانشکده‌های مختلف انتخاب شدند. برای گردآوری داده‌ها از پرسش‌نامه عادت‌های مطالعه (PSSHI) استفاده شد. در بخش آماری نیز از آزمون تی مستقل و تحلیل واریانس استفاده شد. **یافته‌ها:** عادت و مهارت مطالعه دانشجویان در حد متوسط و نسبتاً مطلوبی قرار داشت ($M=62/83$). دانشجویان از لحاظ سال تحصیلی ($p=0/026$)، معدل آخرین ترم تحصیلی گذرانده شده ($p=0/002$) و دانشکده محل تحصیل ($p=0/001$) و مقطع تحصیلی ($p=0/001$) دارای تفاوت معنی‌دار در عادت‌ها و مهارت‌های مطالعه بوده‌اند. **نتیجه‌گیری:** نمره کل عادت مطالعه در بین دانشجویان علوم پزشکی بابل در حد متوسط و نسبتاً مطلوب قرار دارد؛ اما تا رسیدن به وضعیت خوب و ایده‌آل فاصله وجود دارد؛ بنابراین باید راهکارهای مناسبی برای ترغیب و تشویق دانشجویان به مطالعه بیشتر و ایجاد عادت‌های مناسب مطالعه در آنان ارائه کرد.

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۰۵/۱۵

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۰۹/۲۶

کلیدواژه‌ها:

عادت‌های مطالعه، مهارت‌های خواندن، دانشجویان، دانشگاه علوم پزشکی بابل.

تمامی حقوق نشر برای دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج) محفوظ است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

مقدمه

آموزش و پرورش با خواندن و مطالعه آغاز می‌شود. خواندن و نوشتن سرآغاز شعور، بصیرت و شناخت انسان‌هاست [۲]؛ لذا در جهان امروز هیچ فردی از خواندن بی‌نیاز نیست، زیرا جز این راهی برای دست یافتن به تجارب انباشته انسان‌ها در قرون متمادی وجود نداشته است؛ بنابراین، هر محیط آموزشی همواره، ناگزیر است، با روش‌های گوناگون و ابتکاری، کودکان و نوجوانان و در کل، فراگیران را به خواندن مداوم و کتابخوانی مستمر برانگیزد و منابع یادگیری مورد نیاز روز و فرصت و مهارت‌های خواندن را در

یکی از اهداف اصلی دانشگاه‌ها، بهبود و توسعه عملکرد تحصیلی دانشجویان است. عملکرد تحصیلی افراد متأثر از عوامل مختلفی است که یکی از آن‌ها، عادت‌های مطالعه است. موضوع مطالعه و خواندن در تاریخ مدنیت انسان از دیرباز در حکم عنصری فرهنگی مطرح بوده است. هرچند دگرگونی و تغییرات فناوری و ملزومات آن، مطالعه و خواندن را در دوره معاصر متحول کرده است [۱]، اما این هدف متعالی آن کماکان باقی است. خواندن؛ آغاز آموزش، و آموزش، آغاز پرورش و تربیت است.

پژوهش‌های مربوط به عادت مطالعه در مطالعات انجام شده در خارج از ایران نشان می‌دهد که بین سبک‌های یادگیری دانشجویان و روش‌های تدریس ارتباط وجود دارد [۱۲] و همچنین رابطه معناداری بین سبک‌های یادگیری بارز فراگیران با عملکردهای بهبودیافته در آن‌ها وجود دارد [۱۳]. هم‌چنین در پژوهش التون و یازکی که به مشخص نمودن سبک‌های یادگیری دانش‌آموزان ممتاز و غیرممتاز در ترکیه پرداخته‌اند، مشخص گردید که تفاوتی معنادار بین سبک‌های یادگیری دانش‌آموزان ممتاز و غیرممتاز وجود داشته است [۱۴] و وجود رابطه معنادار بین عادات مطالعه و سبک‌های یادگیری نیز در برخی مطالعات مشاهده شده است [۱۵]. در سایر تحقیقات، مدیریت زمان مؤثر در قالب مطالعه منجر به افزایش معنادار پیشرفت تحصیلی دانشجویان شده است [۱۶] و در مطالعه فونت و کاردل الاوار مشخص گردید که تفاوت‌های فردی دانشجویان از لحاظ میزان هیجانانگیز و جنسیت در شیوه مطالعه و میزان یادگیری آن‌ها تأثیرگذار است [۱۷].

با توجه به مباحث فوق، پژوهش حاضر به بررسی عادت‌های خواندن و مطالعه دانشجویان پرداخته است و هدف کاربردی آن تعیین مهارت‌های خواندن و مطالعه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بابل و ارائه پیشنهادهایی برای نهادینه کردن عادت‌های مناسب خواندن، به منظور کسب هدفمند و کنترل‌شده علم و دانش به عنوان زیربنا و زمینه‌ساز توسعه و پیشرفت کشور و عامل یادگیری مادام‌العمر است. نتایج این تحقیق، وضعیت موجود عادت به مطالعه را در بین دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بابل مشخص و به مسئولین و تصمیم‌سازان دانشگاه کمک می‌کند تا به کارگیری راه‌های مناسب و برگزاری کارگاه‌های آموزشی مرتبط، وضعیت موجود مطالعه دانشجویان را به صورت علمی و اصولی ارتقا بخشند.

روش

این مطالعه توصیفی-تحلیلی به صورت مقطعی در بین کلیه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بابل در سال تحصیلی ۱۳۹۵-۹۶ انجام شده است. در این مطالعه ۲۲۶ نفر با روش نمونه‌گیری غیر احتمالی در دسترس انتخاب شدند. برای گردآوری داده‌ها از پرسش‌نامه عادت‌های مطالعه (PSSHI) برگرفته از مطالعه کوشان و حیدری استفاده شده

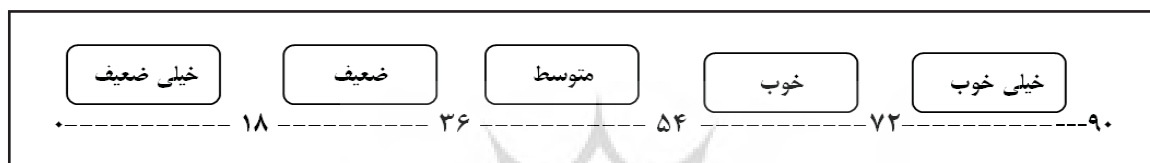
اختیار آنان بگذارد [۳]. خواندن به معنای درک مطالب نوشتاری و چاپی قلمداد شده و نوعی فرایند شناختی معرفی شده است که در آن دیدگاه‌های خواننده و فرایند خواندن ارتباط زیاد با مطلبی دارد که بناست فراگرفته شود [۴].

مطالعه به عنوان مهارت اجتماعی، نردبان ترقی و تکامل هر ملت است. بین مطالعه و رشد افراد و جوامع هم‌بستگی بسیار بالایی وجود دارد. آموختن و یادگرفتن مهارت‌های مطالعه سبب می‌شود افراد از مطالعه لذت ببرند، اوقات فراغت خود را پر کنند و گام‌های مؤثری در مسیر کمال بردارند که پیامد آن سلامت و رشد فرد و جامعه است [۵]. مطالعه و کتابخوانی از آموزنده‌ترین روش‌هایی است که با فراهم آوردن زمینه‌های لازم و ایجاد انگیزه، لذت، اشتیاق و تشویق می‌تواند عادت به مطالعه خواندنی‌های مناسب و مفید را در جامعه به وجود آورد [۶] و عامل یادگیری مادام‌العمر باشد.

عادت به مطالعه و خواندن اکتسابی است و باید از هر نظر شرایط لازم برای شکل‌گیری و دوام این عادت را برای افراد فراهم کرد [۷]. یکی از مهم‌ترین ارکان تعلیم و تربیت در جامعه امروزی، عادت به خواندن و مطالعه است. عادت به خواندن و مطالعه همانند بسیاری از عادت‌های دیگر، در دوران کودکی شکل می‌گیرد و به همین دلیل است که آموزش برای خواندن و مطالعه به مثابه امری سرنوشت‌ساز، عمده‌ترین دل‌مشغولی کارشناسان علم و تربیت کودکان در دنیای امروزی است [۸]. البته نقش نظام آموزش دانشگاهی در ایجاد انگیزه و مهارت مطالعه میان فراگیران بزرگسال هم بسیار مهم است. مطالعات زیادی در این حوزه در داخل و خارج کشور انجام شده است که در ادامه به صورت مختصر به مهم‌ترین آن‌ها اشاره می‌شود: در پژوهشی که شکورنیا و همکاران به منظور بررسی رویکردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان انجام دادند، مشخص شد دانشجویان از رویکردهای راهبردی و عمقی بیشتر استفاده می‌کنند [۹]. سالم صافی و همکاران هم عنوان کرده‌اند شیوه‌های صحیح مطالعه موجب کاهش زمان مطالعه و افزایش میزان یادگیری، نگهداری مطالب به مدت زمان بیشتر در حافظه و آسان‌تر شدن به‌خاطر سپاری مطالب در ذهن می‌شود [۱۰] و اندیشمندی هم معتقدند که مدیریت زمان در قالب خواندن هدفمند می‌تواند بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان تأثیرگذار باشد [۱۱].

«به ندرت یا هرگز» نمره صفر در نظر گرفته شد که به این ترتیب حداقل نمره کل صفر و حداکثر آن ۹۰ است و نمرات بالاتر بیانگر مهارت‌ها و عادت‌های مطالعه مناسب است؛ و برای درک دقیق‌تر میانگین نمره ۰ تا ۱۸ خیلی ضعیف، میانگین نمره ۱۹ الی ۳۶ ضعیف، ۳۷ تا ۵۴ متوسط، ۵۵ تا ۷۲ خوب و ۷۳ الی ۹۰ خیلی خوب در نظر گرفته شده است (شکل ۱). بعد از تعریف متغیرها و گویه‌های پرسش‌نامه در نرم‌افزار SPSS ویرایش ۲۰ وارد شد. برای تحلیل توصیفی داده‌ها از میانگین، توزیع فراوانی، جدول و نمودار و برای پاسخ به فرضیه‌های پژوهش از آزمون‌های تی مستقل و تحلیل واریانس استفاده شده است.

است [۱۸]. گرچه پایایی پرسش‌نامه مذکور در مطالعات قبلی بیان گردید اما از طریق آزمون مجدد ۰/۸۹ به دست آمد و روایی آن در آخرین مطالعات ۸۳ درصد ذکر گردید که نشان دهنده اعتبار بالای آن در مقایسه با سایر پرسش‌نامه‌ها است. این پرسش‌نامه حاوی ۴۵ سؤال است که در ۸ حیطه شامل: مدیریت زمان (حداکثر نمره ۱۰)، وضعیت فیزیکی (حداکثر نمره ۱۲)، توانایی خواندن (حداکثر نمره ۱۶)، یادداشت کردن (حداکثر نمره ۶)، انگیزش یادگیری (حداکثر نمره ۱۲)، حافظه (حداکثر نمره ۸)، برگزاری امتحانات (حداکثر نمره ۲۰) و تندرستی (حداکثر نمره ۶) طراحی شد و با توجه به دستورالعمل پرسش‌نامه، برای پاسخ «همیشه یا بیشتر اوقات» نمره ۲، «بعضی اوقات» نمره ۱ و

شکل ۱. شاخص فرضی سنجش عادت و مهارت‌های مطالعه

یافته‌ها

از مجموع ۲۲۶ دانشجوی مورد مطالعه، ۱۵۴ نفر زن و ۷۲ نفر مرد بودند و گروه سنی ۱۸-۲۲ سال بیشترین فراوانی را داشت. هم‌چنین از لحاظ مقطع تحصیلی، بیشترین فراوانی در مقطع کارشناسی بوده است (جدول ۱).

جدول ۱. توزیع فراوانی برخی ویژگی‌های دموگرافیک دانشجویان مورد مطالعه در دانشگاه علوم پزشکی بابل (N=۲۲۶)

فراوانی (درصد)	مشخصات دموگرافیک	فراوانی (درصد)	مشخصات دموگرافیک
۱۲۳ (۵۴/۴)	کارشناسی	۱۶۹ (۷۴/۸)	۱۸-۲۲
۲۷ (۱۱/۹)	کارشناسی ارشد	۳۶ (۱۵/۹)	۲۲-۳۰
۷۴ (۳۲/۷)	دکتری	۱۸ (۸)	۳۱-۴۵
۲ (۰/۹)	سایر	۳ (۱/۳)	۴۶ و بالاتر
۷۰ (۳۱)	پزشکی	۱۲۲ (۵۴)	۱۷-۲۰
۱۱۵ (۵۰/۹)	پیراپزشکی	۸۳ (۳۶/۷)	۱۴-۱۶
۵ (۲/۲)	خودگردان	۲۰ (۸/۸)	۱۳-۱۵
۳۶ (۱۵/۹)	سایر	۱ (۰/۴)	معدل زیر ۱۳
۱۵۴ (۶۸/۱)	زن	۱۲۱ (۵۳/۵)	اول
۷۲ (۳۱/۹)	مرد	۸۰ (۳۵/۴)	دوم
۲۱۴ (۹۴/۷)	روزانه	۱۷ (۷/۵)	سوم
۱ (۰/۴)	شبانه	۲ (۰/۹)	چهارم
۱۱ (۴/۹)	پردیس خودگردان	۴ (۱/۸)	پنجم
		۲ (۰/۹)	ششم

بررسی زیرمقیاس‌های عادت مطالعه در دانشجویان نشان داد که بیشترین میانگین نمرات در رابطه با برگزاری امتحانات (۲/۶۳ ± ۱۳/۵۱) و کمترین آن مربوط به یادداشت‌برداری (۱/۳۷ ± ۳/۸۸) بوده است (جدول ۲).

حداقل و حداکثر نمره مربوط عادت‌های مطالعه دانشجویان به ترتیب ۳۰ و ۸۵ محاسبه شد. هم‌چنین طبق نتایج این تحقیق، میانگین نمره کل عادت مطالعه در بین دانشجویان علوم پزشکی بابل ۶۲/۸۳ به دست آمد که بیانگر وضعیت خوب این دانشجویان از لحاظ عادت و مهارت‌های مطالعه است (شکل ۱).

جدول ۲. میانگین، انحراف معیار و مقادیر حداقل و حداکثر نمره عادت‌های مطالعه و زیرمقیاس‌های آن

حداکثر	حداقل	انحراف معیار ± میانگین	فراوانی	حیطه‌های مختلف عادت مطالعه
۱۰	۴	۷/۵۴ ± ۱/۳۳	۲۲۶	مدیریت زمان
۱۲	۳	۹/۰۹ ± ۱/۵۲	۲۲۶	وضعیت فیزیکی
۱۶	۵	۱۱/۰۵ ± ۱/۹۰	۲۲۶	توانایی خواندن
۶	۰	۳/۸۸ ± ۱/۳۷	۲۲۶	یادداشت‌برداری
۱۲	۳	۸/۲۴ ± ۱/۵۳	۲۲۶	انگیزش یادگیری
۸	۳	۵/۵۱ ± ۱/۰۱	۲۲۶	حافظه
۲۰	۳	۱۳/۵۱ ± ۲/۶۳	۲۲۶	پاسخ به امتحانات
۶	۰	۴/۰۳ ± ۱/۱۷	۲۲۶	وضعیت تندرستی
۸۵	۳۰	۶۲/۸۳ ± ۸/۳۹	۲۲۶	نمره کل عادت مطالعه

بحث

در این پژوهش عادت‌ها و مهارت‌های مطالعه دانشجویان علوم پزشکی بابل مورد بررسی قرار گرفت. نتایج نشان داد میانگین نمره کل عادت مطالعه در این دانشجویان ۶۲/۸۳ است. لذا با توجه به حداکثر نمره ۹۰، عادت مطالعه اکثر دانشجویان در حد متوسط و نسبتاً مطلوب بوده است که البته با وضعیت مطلوب و عالی فاصله دارد. نتیجه این تحقیق با نتیجه تحقیق‌های کوشان و حیدری، فریدونی مقدم و چراغیان، ترشیزی و همکاران، هاشمیان و همکاران، علمدار و همکاران، و باوی و همکاران هم‌خوانی دارد [۱]، [۲۳-۱۹]. از پژوهش‌های انجام شده مشهود است که مهارت مطالعه در رشته‌های مختلف تحصیلی در طیف تقریباً یکسان قرار دارد؛ به طوری که اکثر این تحقیقات عادات و شیوه‌های مطالعه دانشجویان را در حد متوسط به بالا و نسبتاً مطلوب ارزیابی نموده‌اند. بنابراین، اکثر دانشجویان از عادت مطالعاتی مشابه برخوردارند که البته با شرایط عالی فاصله دارد. از این رو، پیشنهاد می‌شود با برگزاری کارگاه‌های آموزشی با محوریت بررسی و آموزش عادت‌های مطالعاتی دانشجویان، مشکلات و کاستی‌های آنان در این مورد شناسایی گردد و در رفع این

عادت مطالعه در بین دانشجویان مرد و زن تفاوت معنی‌داری نداشته است ($T_{(n_1=154), (n_2=72)} = 0/009, p = 0/867$)؛ به طوری که در هر دو جنسیت، وضعیت خوب و نسبتاً مطلوب از این نظر مشاهده شد (جدول ۳).

جدول ۳. نتایج آزمون تی مستقل در مقایسه عادت مطالعه بین دو گروه زن و مرد

جنسیت	تعداد	میانگین و انحراف	مقدار T	سطح معنی‌داری
زن	۱۵۴	۶۲/۹۰ ± ۸/۵۱	-۰/۰۰۹	۰/۸۶۷
مرد	۷۲	۶۲/۶۹ ± ۸/۱۹		

هم‌چنین نتایج آزمون تحلیل واریانس نشان داد میانگین نمره عادت مطالعه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بابل از لحاظ سن، مقطع تحصیلی و نوع دوره (شبانه، روزانه و بین‌الملل) تفاوت معنی‌داری با یکدیگر ندارد؛ ولی از لحاظ سال تحصیلی ($p = 0/026$)، معدل و هم‌چنین از لحاظ دانشکده محل تحصیل، میانگین نمرات عادت مطالعه تفاوت معنی‌داری با همدیگر داشته است (جدول ۴).

جدول ۴. نتایج آزمون تحلیل واریانس برای تعیین تأثیر گذاری متغیرهای دموگرافیک بر عادت و مهارت‌های مطالعه

سطح معنی داری	مقدار F	درجه آزادی	میانگین و انحراف معیار	تعداد	مشخصات دموگرافیک
. / ۱۸۴	۱ / ۶۲	۳	۶۲ / ۱۹ ± ۸ / ۷۹	۱۶۹	۱۸-۲۲
			۶۴ / ۲۵ ± ۷ / ۱۵	۳۶	۲۲-۳۰
			۶۵ ± ۶ / ۳۱	۱۸	۳۱-۴۵
			۶۹ ± ۵ / ۲۹	۳	۴۶ و بالاتر
. / ۰۰۱*	۵ / ۵۲	۳	۶۴ / ۲۰ ± ۷ / ۹۴	۱۲۳	کارشناسی
			۶۵ / ۱۹ ± ۶ / ۶۸	۲۷	کارشناسی ارشد
			۵۹ / ۷۰ ± ۸ / ۹۹	۷۴	دکتری
			۶۳ ± ۰ / ۰۰۱	۲	سایر
. / ۱۲۹	۲ / ۰۶	۲	۱۲۱ / ۴ ± ۱۵ / ۹۰	۲۱۴	روزانه
			۹۲ ± ۱۸ / ۰۶	۱	شبانه
			۱۱۶ / ۶۴ ± ۱۶ / ۰۹	۱۱	بین‌الملل
. / ۰۲۶*	۲ / ۵۹	۵	۶۴ / ۲۱ ± ۷ / ۰۷	۱۲۱	اول
			۶۰ / ۲۱ ± ۱۰ / ۱۰	۸۰	دوم
			۶۴ / ۵۳ ± ۶ / ۹۲	۱۷	سوم
			۶۷ / ۵۰ ± ۰ / ۷۰۷	۲	چهارم
			۶۲ / ۷۵ ± ۶ / ۶۵	۴	پنجم
			۶۵ / ۵۰ ± ۰ / ۷۰۷	۲	ششم
. / ۰۰۲*	۵ / ۱۷	۳	۶۳ / ۶۹ ± ۷ / ۴۶	۱۲۲	۱۷-۲۰
			۶۲ / ۱۹ ± ۹ / ۱۶	۸۳	۱۴-۱۶
			۶۱ / ۷۵ ± ۷ / ۹۲	۲۰	۱۳-۱۵
			۳۳ ± ۱ / ۰۱	۱	معدل زیر ۱۳
. / ۰۰۱*	۶ / ۰۷	۳	۶۴ / ۱۱ ± ۷ / ۵۲	۷۰	پزشکی
			۶۳ / ۷۰ ± ۷ / ۹۳	۱۱۵	پیراپزشکی
			۶۳ ± ۷ / ۹۳	۵	خودگردان
			۵۷ / ۵۶ ± ۹ / ۷۵	۳۶	سایر

هم‌خوانی دارد [۲۴، ۱، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۵، ۲۶] در تمامی مطالعات انجام گرفته جنسیت بر عادت مطالعه دانشجویان تأثیر گذار نبوده است که شاید بتوان گفت این عامل نشان از سیاست آموزشی برابر دانشگاه‌های کشور در قبال جنسیت دانشجویان دختر و پسر باشد. از لحاظ مقطع تحصیلی تفاوت معناداری بین عادت‌های مطالعه دانشجویان وجود داشته است. نتیجه این تحقیق با نتایج تحقیق‌های فریدونی مقدم و چراغیان و علمدار و همکاران هم‌خوانی نداشته [۱۹]، [۲۲] و با نتایج تحقیق ترشیزی و همکاران هم‌خوانی دارد [۲۰]. شاید

نواقص تلاشی گسترده از سوی دانشگاه‌ها و مسئولان ذی‌ربط انجام گیرد. برای نمونه، می‌توان مدیریت زمان را به دانشجویان آموزش داد یا شرایط فیزیکی مناسب مطالعه را برای دانشجویان فراهم آورد. هم‌چنین عادت مطالعه در بین دانشجویان مرد و زن تفاوت معناداری با یکدیگر نداشت؛ به‌طوری که در هر دو جنسیت وضعیت عادت مطالعه متوسط و نسبتاً مطلوب بود. نتیجه این تحقیق با نتایج تحقیق‌های حسینی و همکاران، کوشان و حیدری، ترشیزی و همکاران، شهیدی و همکاران، هاشمیان و همکاران، علمدار و ایزبلا و سایانگ

انجام گرفته نیز این نتیجه به چشم می خورد. با توجه به اهمیت عادت و مهارت های مطالعه در عملکرد و پیشرفت تحصیلی دانشجویان و تأثیر آن بر آینده تحصیلی و شغلی آنان، برنامه ریزی در جهت بهبود روش ها و عادت های مطالعه دانشجویان ضروری است؛ بنابراین، پیشنهاد می شود با برگزاری دوره های آموزشی و آشنا کردن فراگیران با راهبردها و عادت های صحیح و مفید مطالعه، آنان را آموزش داد تا شیوه های صحیح و عادت های درست مطالعه را در خود تقویت کنند. هم چنین با ایجاد شرایط فیزیکی مناسب مطالعه از قبیل دسترسی به منابع غیر درسی در کتابخانه های دانشگاه و خوابگاه های دانشجویی و برگزاری امتحانات به شیوه صحیح می توان مهارت عادت مطالعه را تقویت کرد. گرچه با توجه به تغییر محمل های اطلاعاتی و گسترش شبکه های اجتماعی و تغییری که در الگوی مطالعه دانشجویان رخ داده است نباید از نقش این فناوری های نوظهور غافل شد. چرا که ارائه مطالب آموزشی با ابزارهای جدید و حرکت به سوی آموزش های الکترونیک و مجازی می تواند فرایند شکل گیری الگوهای مطالعاتی جدید را پوشش دهد.

سپاس گذاری

بدین وسیله از معاونت تحقیقات و فناوری و اعضای شورای پژوهشی آن دانشگاه تقدیر و تشکر می گردد.

تأییدیه اخلاقی: این مطالعه در قالب طرح پژوهشی به شماره ۹۵۴۳۶۱۶ و کد اخلاقی MUBABOL.REC.1395.244 در دانشگاه علوم پزشکی بابل به تصویب رسیده است.

تضاد منافع/حمایت مالی: این مطالعه با حمایت مالی دانشگاه علوم پزشکی بابل انجام شده است و تضاد منافی بین نویسندگان وجود ندارد.

دانشجویان مقاطع بالاتر و تحصیلات تکمیلی نسبت به سایرین از نظر حافظه وضعیت بهتری داشته باشند. هم چنین این دانشجویان تجربه بیشتری نسبت به دیگر دانشجویان داشته و با نحوه برگزاری و محتوای امتحانات دانشگاهی بیشتر آشنا هستند و به نقاط ضعف خود و رفع آن ها بیشتر توجه می کنند.

از لحاظ دانشکده های مورد مطالعه، نتایج حاکی از آن بود که تفاوت معناداری در عادت مطالعه دانشجویان وجود دارد؛ به طوری که دانشجویان دانشکده پزشکی بالاترین میانگین را مربوط به عادت و مهارت مطالعه گزارش نموده اند. به دلیل نبود تحقیقات مشابه امکان مقایسه این نتیجه تحقیق با دیگر تحقیقات وجود نداشته است؛ اما به نظر می رسد دانشجویان رشته پزشکی با توجه به انگیزه، توانایی و سنگینی دروس این رشته شیوه بهتری را در عادت مطالعه و برنامه های مطالعاتی خود دارند.

از لحاظ گروه های سنی تفاوت معناداری در عادت مطالعه دانشجویان وجود نداشته است. نتیجه تحقیق های دهقانی و همکاران، فریدونی مقدم و چراغیان و علمدار هم سو با نتیجه تحقیق حاضر است [۲۲، ۱۹، ۲۴]. نوریان و همکاران در این زمینه معتقدند افزایش زمان تحصیل در دانشجویان موجب عملکرد مطالعاتی بهتر و مطلوب تر آنان خواهد شد [۲۷]. شاید بتوان گفت که با افزایش سن که به تبع آن زمان تحصیل نیز افزایش می یابد، بر تجربه دانشجویان در رابطه با شیوه های صحیح مطالعه افزوده می شود که این نظر با نتیجه تحقیق حاضر هم خوانی نداشته است.

نتیجه گیری

در کل، وضعیت عادات مطالعه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بابل در حد متوسط و نسبتاً مطلوبی قرار دارد که در اکثر تحقیق های

References

1. Kooshan M, Heydari A. Study habits in students of Sabzevar School of medical sciences. Quarterly journal of Sabzevar University of medical sciences. 2007; 13(4): 185-189. [Persian]
2. Thanuskodi S. Reading habits among library and Information science students of Annamalai University: a survey. International Journal of Educational Sciences. 2011 Dec 1;3(2):79-83.
3. Darnton R. First steps toward a history of reading. Australian Journal of French Studies. 2014 May 1;51(2-3):152-77.
4. Shaari nejad A. children's literature, Tehran: dissemination of information, published twenty-seventh, 2011. [Persian]
5. Hori VS. How Do We Study Buddhism in Canada?. Wild Geese: Buddhism in Canada. 2010 Mar 29:12-38.
6. Raudenbush SW. How do we study "what happens next"?. The Annals of the American Academy of Political and Social Science. 2005 Nov;602(1):131-44.
7. Yaghmaei, J., Khandan, M. Children and study. Tehran: librarian Publisher, 2004

8. Ayagh Qezel, S. Children's literature and promoting reading. Tehran: Organization of Study and Compilation of Humanities Books universities (SAMT), 2007. [Persian]
9. Mohseni Kabir, T. Methods to promote and develop the habit of reading in children, teenagers, students and families. Library and information studies Academic Library and Information Science, 1998; (28 and 29), pp. 144. 137. [Persian]
10. Shakurnia, A, all. approaches to learning and study nursing and Ahvaz Jundishapur University Of Medical Sciences. Jundishapur Journal of Medical Sciences. 2011; 2(4): 201- 211. [Persian]
11. Salem Safi, R, all. Check practices research studies and instructional materials used by students in the University of Medical Sciences in 2006. Nursing and Midwifery. 2010; 8(2):76-82. [Persian]
12. Jahanseir, K, all. The impact of time management in students' progress in Islamic Azad University. Science and Research in Education. 2007; 16: 97-114 [Persian]
13. O'Leary C, Stewart J. The interaction of learning styles and teaching methodologies in accounting ethical instruction. Journal of business ethics. 2013 Mar 1;113(2):225-41.
14. Iurea C, Neacsu I, Safta CG, Suditu M. The study of the relation between the teaching methods and the learning styles—The impact upon the students' academic conduct. Procedia-Social and Behavioral Sciences. 2011 Jan 1;11:256-60.
15. Altun F, Yazici H. Learning styles of the gifted students in Turkey. Procedia-Social and Behavioral Sciences. 2010 Jan 1;9:198-202.
16. Richardson JT. Approaches to studying, conceptions of learning and learning styles in higher education. Learning and Individual differences. 2011 Jun 1;21(3):288-93.
17. Indreica ES, Cazan AM, Truta C. Effects of learning styles and time management on academic achievement. Procedia-Social and Behavioral Sciences. 2011 Jan 1;30(1):1096-102.
18. De la Fuente J, Cardelle-Elawar M. Research on action-emotion style and study habits: Effects of individual differences on learning and academic performance of undergraduate students. Learning and Individual Differences. 2009 Dec 1;19(4):567-76.
19. Fereydouni Moghadam M, Cheraghian B. Study Habits And Their Relationship With Academic Performance Among Students Of Abadan School Of Nursing. Strides In Develop Med Educ 2009; 6(1): 21-8. [persian]
20. Torshizi M, Varasteh S, Poor Rezaei Z, Fasihi R. Study Habits in Students of Birjand University of Medical Sciences. Iranian J Med Educ 2012; 12(11): 866-76. [persian]
21. Hashemian M, Hashemian A. Investigating study Habits of Library and Information Sciences Students of Isfahan University and Isfahan University of Medical Sciences. Iranian J Med Educ 2014; 19(9): 751-7. [persian]
22. Alamdar, H, Bakhtar, M, sheikh fatholahi, M, Rezaieyan, M. Study of study habits of students in Rafsanjan University of Medical Sciences in 2014. Journal of Rafsanjan University of Medical Sciences. 2015; (16): 155-168. [persian]
23. Bavi E, Asilzadeh L, Haghghi S. A Survey on Students Study Habits in Nursing and Midwifery Faculty of Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences in 2012. Jundishapur J Health Res 2013; 5(2): 45-51. [persian]
24. Dehghani GH.A., Soltanalgharaei Kh.. Relationship of Study Skills and Exam Preparation Method in Master Students. Educ Strategy Med Sci. 2014; 7 (1) :51-56 .[persian]
25. Shahidi F, Dowlatkah HR, Avand A, Musavi SR, Mohammadi E. A study on the quality of study skills of newly-admitted students of Fasa University of Medical Sciences. J Adv Med Educ Prof 2014; 2(1): 45-50. [persian]
26. Ezeala CC, Siyanga N. Analysis of the study skills of undergraduate pharmacy students of the University of Zambia School of Medicine. Journal of Educational Evaluation for Health Professions. 2015;12.
27. Nourian A, Mousavinasab N, Fahri A, Mohammadzadeh A. Medical Students' Study Skills and Habits in Zanjan University of Medical Sciences. Iranian Med Educ 2006; 6(1): 101-6. [persian]